

De adellijke kolenbrander, of de gelukkige jacht : toneelspel in een bedrijf

<https://hdl.handle.net/1874/369313>

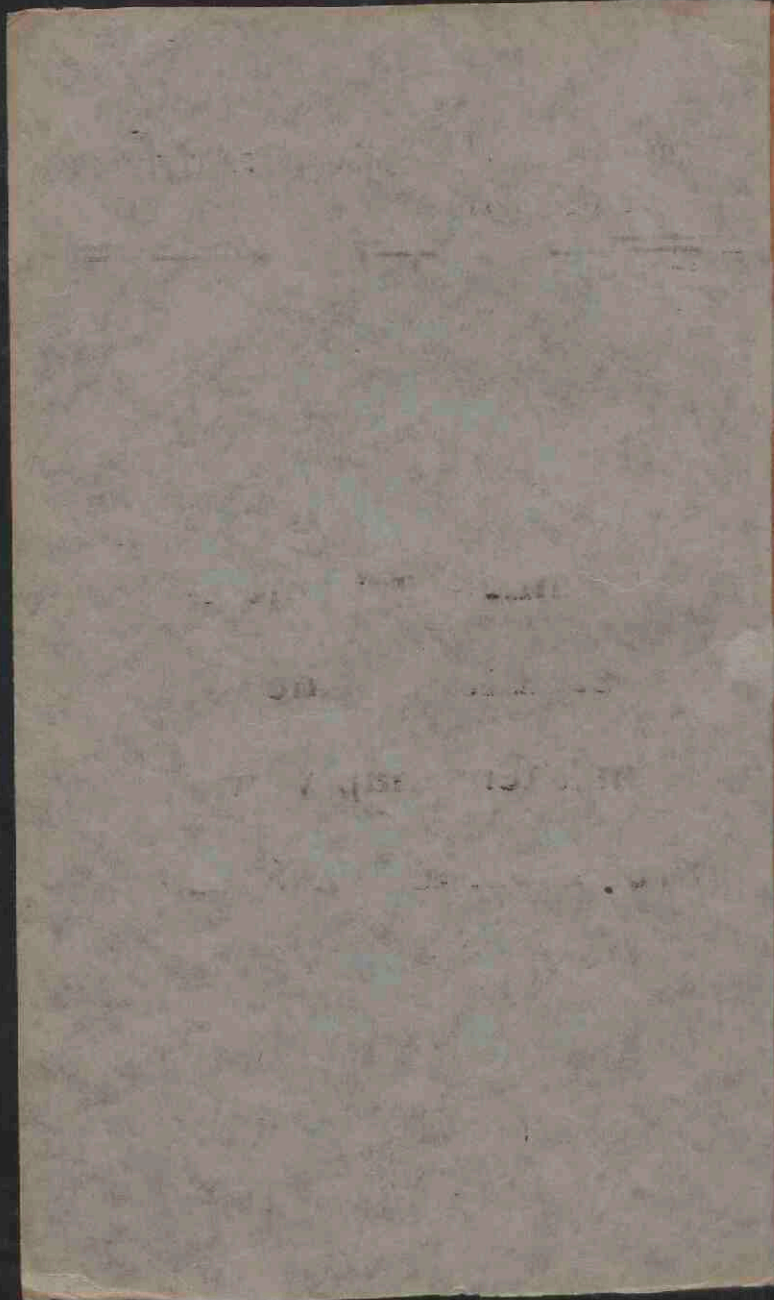
BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

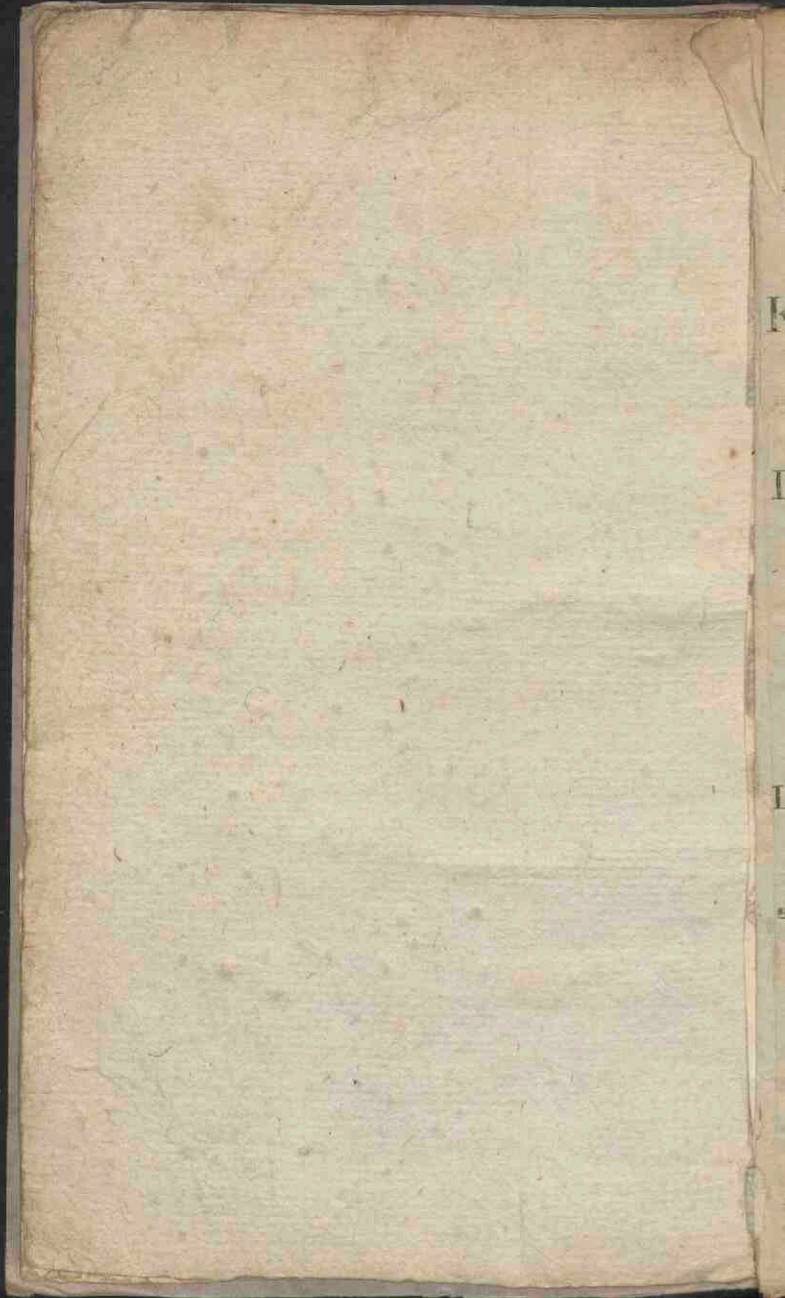

Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
Prof. Dr. J. te WINKEL
No. 549

Dr. J. L. Smith
No. 435a

549

D E

A D E L J K E

KOLENBRANDER,

O F

DE GELUKKIGE JAGT.

TONEELSPEL,

IN EEN BEDRIJF.

UIT HET HOOGDUIJSCH, VAN DEN HEERE

L. Y. V O N B U R I.

T E R O T T E R D A M,

Bij J. MEIJER, 1792.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

P E R S O N E N.

RAUG, *een Kolenbrander.*

LILLI, *een jong Meisje.*

DE VORST.

De Baron BREITENEK, zijn Jagtjonker.

FREDRIK, *een Jager.*

MARTHA, *eene Heidin.*

HANS, *haer Zoon.*

Een Stalmeester.

Jagtgevolg van den Vorst.

Het toneel verbeeldt een bosch; in 't verschiet
een hut; verderop het gebergte.

DE
ADELIJKE
KOLENBRANDER,
OF
DE GELUKKIGE JAGT.

EERSTE TONEEL.

RAUG, *alleen voor zijne hut zittende.*

Wederom een nacht, dien ik in tranen doorgebracht heb. Wederom een nacht van mijn rampzalig leven.... Maer, — waerom rampzalig?... Waren de dagen, die ik in deze wildernis leefde, niet geruster, dan die, welken ik aen het hof in verdriet flect; aen het hof, waer nijd en afgunst regeerden? Waer men het gevoel voor ware onvervalschte vreugde in mij verfinoorde?... Oude Dwaes! moet u deze ruwe pij niet aengener wezen dan de gouden ketens, welken u aen de dwaesheid van een mensch hecchten, die geene andere verdiensten had, dan dat hij een vorst was?... Maer, ach! mijne vrouw, mijne kinders, gij zijt voor eeuwig voor mij verioeren! De zoete naem van vader, ach! die zoude de wellust van mijn hart geweest hebben.... Wreed noodlot!

gij vergundet mij dezen troost niet!... Maer hoe! mor ik weder? mor ik weder tegen de wijze wegen der Voorzienigheid? o Ondankbare!... ziet, voelt gij niet rondom u de heerlijke Natuur? Kan dit treffend toneel u niet verheugen? Is deze hut minder als een paleis, omdat de nijd haer niet belegert? Zijn deze bloemrijke velden, de bladers der boomen, die u hunne schaduw verleenen, niet waardiger dan Perfische tapijten en zijden behangzels? Is dit ruim uitzicht niet aengener dan nietsbeduidende decoratien?... en ik ben ontevreden — ontevreden dat ik niet meer een vervolgd gunsteling van eenen zwakken vorst, maer dat ik een vreedzaam arbeider ben, die de kwade weereld vergeten heeft, en voor wien eene weereld vol vreugde openstaet, als hij ze maer genieten wil.

T W E E D E T O N E E L.

R A U G, L I L L I.

L I L L I.

Goeden morgen, Vaderlief! De zon is reeds achter den berg opgerezen. Wilt gij niet ontbijten?.... Maer gij zijt bedroefd! Waerom dat? baert het u dan geen vergenoegen als de zon zoo schoon opgaet?... zie, zie, Vader! hoe alles daer onder in het dal reeds in beweging is!

R A U G.

R A U G .

o Ja, Kind! ik zie het; maer er zijn oogeblikken, waerin men het niet voelen kan.

L I L L I .

Niet voelen kan?... Hebt gij mij niet altoos gezegd dat er niets schooners in de natuur is, dan het opgaen der zon? — o Ik verzuim dit ook niet; naeuwlijks werd ik de eerste strael gewaer, of ik sprong luchtig op. Ach, Vader! het is zoo schoon, als ik boven, geheel boven op den top van den berg, in het dorp nederzie; hoe daer alles, de een na den anderen, voor den dag komt; en als ik de eerste ben geweest, o! dan ben ik zoo blijde... zoo blijde! Heden was ik weder de eerste.

R A U G .

De eerste? Gij kwaemt gisteren toch eerst laet van het dorp terug.

L I L L I .

o Dat is niets!... foci, ik kan zoo lang niet slapen als de genadige Heer in het dorp. Denk eens, Vader! toen wij gisteren in het dorp kwamen, Hans en ik, toen was het toch tien uuren, en geloofst gij wel, vader, dat de genadige Heer nog te bed lag en sliep als een roos? Ja zeker, het

A 3

heeft

heeft mij bedroefd, regt bedroefd, dat hij de zon niet mede heeft zien opgaen, zoo als ik. o Het is al te schoon, om het te verflapen, al te aendoenlijk, om er geen ooggetuigen van te zijn!

R A U G.

Gij hebt gelijk, mijn Kind! de Schepper heeft de natuur zoo schoon gemaekt, dat wij ons met reden kunnen verblijden.

L I L L I.

Vader! gij sliapt gisteren al, toen wij terug kwamen, en ik wilde u niet wekken; hier is nu het geld, dat mij de genadige Heer voor de kolen heeft laten betalen. Drie daelders heb ik aen den bakker betaeld, voor de verlopen maend; den opperjager tien, op rekening van het brandhour, dat hij u aangewezen heeft; en hier zijn nog vijf daelders.

R A U G.

Hoe! heeft u de Baron de veertig daelders niet geheel betaeld?

L I L L I.

Neen, Vader! ik heb er maer agttien ontvangen; de rest zal u ook bezorgd worden. Ik heb u immers gezegd dat de genadige Heer nog sliet, Vader! De kamerdiener mogt hem niet wekken,
en

en hij had geen zilvergeld meer bij zich; zoo heeft hij mij gezegd.

R A U G .

Ja, ja, de genadige Heeren kunnen wel borgen, maer als het op een betalen aenkomt, dan hebben zij geen zilvergeld meer — dan zijn zij niet te huis — dan zijnze op de jagt — dan hebben zij andere bezigheden — en ondertusfchen....

L I L L I .

Wat is dat, lieve Vader! borg hem maer altijd; de bakker in het dorp borgt ons ook. Ik heb weder eene gansche mand vol medegebragt, op zijn minst wel voor veertien dagen: gij moet er van gebruiken, het is nog versch. — Ik ga het halen.

DERDE TONEEL.

RAUG, en, een weinig later, HANS en LILLI.

R A U G .

Gelukkige jeugd! gelukzalige onschuld! gij kent de zwarigheden des menschlijken levens nog niet. Onbesmet van de koorts der groote weereld, is nog de natuur, de eerste straël der opgaende zon, uw onbedorven hart een verrukkend schouwspel. Ja, gewis, zonder de kennis der boosheid zijn er geene booswichten: alle menschelijke zielen

A 4

ko-

komen rein uit de handen van haren maker...
Maer daer is zij weder... ik ben genoodzaekt te
ontbijten, hoe weinig trek ik er ook toe heb,
anders bedroef ik haer.

L I L L I.

Hier, Vaderlief!... Nu, Hans slaepkop, gij
kruipt, als of gij geen beenen hadt; ik geloof datge
nog slaept,

H A N S, *geeuwende.*

Auw!

L I L L I.

Zet het hier neêr, heer Heiden! men kan toch
wel zien datge er een zijt.

*(Zij spreidt een doek over een klein tafeltje. Hans
geeft haer brood en eenige vruchten, het welk
zij op het tafeltje zet, benevens eene kan met melk.)*

Nu, Vader! zet u hier neder; onder dezen boom
is het koel.

*(Gedurende het eten ziet Hans Lilli met een
onnoozel doch vergenoegd gelaet aen.)*

H A N S.

Die Lilli is toch een aerdig meisje!

L I L L I.

L I L L I .

Wat bromt gij nu weêr?... Eet en ga weder aen uw werk.

H A N S .

Lilli, zijt gij goed op mij?

L I L L I .

Ik ben op alle menschen goed, op u ook, maer gij moet wat vlijtiger wezen.

H A N S .

Wel ben ik dat dan niet?

L I L L I .

Dikwijls is er heel veel op uwe vlijt te zeggen.

H A N S .

Nu ja, als gij een schaep verloren hebt, dan kuntge mij wel goede woorden geven, om het weder op te zoeken; dan ben ik uw lieve Hans in alle deelen; maer als gij in dat verbruide dorp geweest zijt, dan....

L I L L I .

o Gij zwarte Heiden! ha! ha! ha!

A 5

H A N S .

H A N S.

Is het mijn schuld, dat ik zwart ben?... maer wagt — het is goed! Als gij mij zoo behandelen wilt, dan kan ik ook wel zeggen: ik weet niet wie gij zijt.

L I L L I, *hem op den neus tikkende.*

o Hansje! doe dat niet!

H A N S, *vergenoegd.*

Ha! ha! dat heeft mij goed gedaen.

R A U G, *terwijl hij zijn houten lepel nederlegt.*

Moet gij dan altijd krakkeelen?

L I L L I.

Wij krakkeelen niet, Vader! Hans zeide maer dat hij goed op mij was. Niet waer, Hans?

H A N S.

Ja zeker, zeker ben ik goed op u; maer gij?

L I L L I.

Nu, daer men goed op is, daer krakkeelt men ook niet mede.... Wilt gij niet meer, lieve Vader? De melk is goed, heel versch; ik hebze voor een half uur pas gemolken.

R A U G.

R A U G .

Ik heb genoeg, lief Kind!

L I L L I .

Maer wilt gij niets van de vruchten gebruiken, lieve Vader? o! zij zijn kostlijk. De tuinier van den genadigen Heer heeftze mij gisteren gegeven; ik wildeze niet eten en hebze voor u bewaerd.

R A U G , *opstaende.*

Als dat zoo is, Kindlief! dan moet ik er wel van eten.

H A N S , *ook opstaende.*

Die tuinier.... ik wou dat die tuinier aen de hoogste galg hing!

R A U G .

Waerom? Hans! wat heeft u die tuinier gedaen?

H A N S .

Ja, als wij in het dorp komen, dan lacht Lilli altijd met hem en is altijd zoo vriendelijk, zoo vriendelijk, en op mij kijft zij den geheelen dag: dan is het hol te groot en dan weder te klein uitgehouwen; dan is het zus en dan is het zoo. Ik mag het maken hoe ik wil, ik maek het nooit naer haer' zin.

R A U G .

R A U G.

Hans! gij doet mij lachen. Ik geloof datge een beetje jaloers zijt.

L I L L I.

Ja, Vader! dat is hij ook.

H A N S.

Wien zoude het ook niet verdrieten, als men altoos zoo bij den neus omgeleid wordt?

L I L L I.

Hoor, Hans! ik wil u iets in het vertrouwen zeggen: Hoor, ik ben goed, heel goed op u; maer lief heb ik u niet, zoo min als den tuinier; ik heb niemand lief als mijn vader, en ik moet u zeggen, dat jaloersch wezen staet u gansch niet raer. Gij zult nog wel een aerdig heidinnetje vinden, die zich aen u vergaept; maer Lilli!...

(Zij neigt en gaet, lachend, heen.)

V I E R D E T O N E E L.

R A U G, H A N S.

R A U G.

Arme Jongen! gij hebt weinig hoop; ik beklag u! werk maer en doe uw best, tot gij eens een meisje vindt, dat gij beter aenstaet.

(Hans vertrekt.)

de

De goede Lilli bekommert mij. Als ik hier in deze wildernis stierf, wat zoude dan van haer worden? Hans is ook waerlijk niet voor haer geschikt: voor een heiden bragt ik haer ook niet groot.... De tuinier.... dat was eene verzorging voor haer; maer zal ik hem misleiden? haer voor mijne dochter uitgeven, dat zij niet is? daerze vermoedelijk de vrucht van eene bedrogen liefde is, op de straet, als naer gewoonte, afgezet, om de schande te ontgaen! o Weereld! Weereld! ook deze onschuldige schreit tegen u om wreak: bedrog en ontëering zijn de kunsten, die gij leert. Neen, ik wil mij niet meer bedroeven dat ik u verlaten moest, Weereld, waer geene misdaed, hoe groot ook, niet bedreven wordt!

(Hij wil gaen, maer ziet Martha.)

Daer is Martha, ik moet haer spreken.

V I J F D E T O N E E L .

R A U G , M A R T H A .

M A R T H A .

Goeden morgen, vader Raug!

R A U G .

Goeden morgen, Martha! waer heen zoo vroeg?
Hoe lang is het, dat wij elkanderen niet gezien hebben?

M A R T H A .

MARTHA.

Zes weken.

RAUG.

Waer hebt gij al dien tijd omgezworven?

MARTHA.

Dan hier, dan daer.

RAUG.

Hoe ging het? hebt gij nog al wat verdient?

MARTHA.

Zoo wat, zoo wat: ik ben, twaelf uuren van hier, op een landgoed geweest, daer ging het zoo maer tamelijk; zwaren arbeid met den hooitijd, maer slechte kost en weinig loon. Had ik mij niet van mijne tong bediend, dan had ik die twintig daelders niet, die mij wat tegen den winter zullen helpen. Nu komt haest de oogst, die geeft nog wat, en dan kan ik het alweder stellen. — Ik moest toch eens zien hoe gij het maekt, en of gij met mijn' Hans nog al te vreden zijt. Morgen ga ik weder weg.

RAUG.

Morgen al weder?

MARTHA.

Ja, wij moeten arbeiden zoo lang wij kunnen, erg genoeg als de oude dag komt.

RAUG.

R A U G.

Nu, Martha! gij zijt toch waerlijk niet jong meer.

M A R T H A.

Ik heb toch nog krachten genoeg, vader Raug! als die eens weg zijn, dan mag mijn jongen mij onderhouden. Hoe dom hij ook zij, zoo kan hij toch arbeiden en wat verdienen. Hoe zijt gij met hem te vreden?

R A U G.

Zeer wel: hij is vlijtig en getrouw.

M A R T H A.

Dat is mij lief; al ben ik eene heidin, ik heb hem toch eerlijk groot gebragt. Ik draeide hem den hals om als een kapoen, zoo hij de minste heidenspas maekte.

R A U G.

Gij zijt eene heidin van eenen bijzonderen aerd!

M A R T H A.

Daerom heb ik mij ook van dat bedelaersgesnor afgemaekt. Godlof! ik heb mij niets te verwijten... als eens!... ja, dat maekt mij ook nog altijd ongerust.

R A U G.

R A U G.

Waer is toch uw man gebleven?

M A R T H A.

Ja, dat weet de Hemel. Zedert agttien jaren heb ik niets van hem gehoord. Dat is een jaer langer als wij te zamen bekend zijn, vader Raug! De menschen hebben mij wel eens verteld, dat hij opgehangen zoude wezen. Nu, als het zoo is, hij heeft het twintigmael verdiend; ik heb het hem dikwijls gewaerschoofd, maer het hielp niet: als ik dacht dat hij op goede wegen was, dan kwam hij met een hoop schurken terug. Daerom heb ik hem ook verlaten; maer ik hoop dat mijn Hans beter zal worden als zijn vader was. — Ik moet gaen en hem toch eens zien.

R A U G.

Goede Martha! wagt nog een oogenblik!

M A R T H A.

Ik wil hem gaen zeggen dat hij zich gereed houde. Er zijn eenige edellieden, beneden in het dal, op de jagt. Ik heb gezien dat zij den berg opgingen, en als zij hier in het bosch komen, dan valt er wat te verdienen.

R A U G.

Ik heb u iets te zeggen, dat mij zwaer op het hart ligt.

M A R T H A.

M A R T H A .

Gij hebt altijd zoo wat op uw hart liggen, vader Raug! en als men het van nabij beziet dan heeft het niets te beduiden.

R A U G .

Neen, gij zult mij gelijk geven: hoor mij, dat zal ik zelf uw' zoon roepen.

M A R T H A .

Weder klagten over den Baron, in het dorp? Hij zal niet betaeld hebben, of hij heeft kolen besteld, die hij nu niet wil ontvangen, dewijl hij geen geld heeft? o Laet dat maer gaen: de twintig daelders en een varken, dat wij vet zullen mesten, (gij zult meê teeren) daer hebben wij haest genoeg aen. — En de Baron — hij betaelt roch eens, al duurt het wat lang.

R A U G .

Neen, Martha! dat is alles niets... over Lilli, over Lilli moet ik met u spreken.

M A R T H A , *ontfeld.*

Over Lilli?

R A U G .

Ja, over Lilli: ik word oud en Lilli is tot die jaren gekomen, waerin een meisje voor alle

B

ge-

gevaren bloot staet, zonder dezelve te zien of te kennen. Zij houdt mij voor haren vader. Gij weet, Martha!... de Hemel en gij weten, hoe ik met haar gehandeld heb. Indien zij mijn eigen kind geweest ware, weet ik niet wat ik voor haer meer zoude hebben kunnen doen.

M A R T H A.

Dat is waer... dat is waer... maer wat wilt gij hiermede nu zeggen?

R A U G.

Als ik sterf, Lilli... hier alleen, in deze eenzaamheid! ik beken het, deze gedachten ontrust mij, zelfs tot in den slaep. Gij hebt mij verhaeld, dat gij haer op den gemeenen weg gevonden hadt; kunt gij dan niet vermoeden wien zij toebehoort?... Martha! gij ontfelt?

M A R T H A.

Hoe.... kan ik.... ik weten.... wien zij toebehoort!.... Ik ging op een morgen vroeg den gemeenen weg over en vond, in een kuil, een kind, dat omtrend tien maanden oud moest zijn. Ik nam het op en bragt het u; gij hebt het opgevoed.... Zie daer alles wat ik weet.

R A U G.

Wijf! Wijf! Gij liegt - gij bedriegt mij, of ik ken de menschen niet genoeg.

M A R T H A.

M A R T H A, *beevende.*

Waerom... waerom... zoude ik u bedriegen!...
maer hoe komt gij zoo op eens aen deze vraeg?

R A U G.

Omdat mij het lot van Lilli meer dan ooit aen
het hart ligt. Zeg mij derhalve de waarheid. —
Van waer is het kind? — Wien behoort het?

M A R T H A, *terzijde.*

Zou hij iets weten? dan ben ik verloren.

R A U G.

Spreek! spreek! uw gezigt, zelfs onder deze
bruine verf, verraedt u. Gij hebt mij bedrogen!
federt zeventien jaren bedrogen! Martha! hier
steekt wat achter. Daer is iets, dat u nog altijd
ongerust maekt, dit hebt gij daer even gezegd,
en gij misleidt mij weér op nieuw; maer den Hemel
kunt gij niet bedriegen. Alle de zonden van uw
vroeger leven ontwaken op nieuw.

M A R T H A. (*Zij wil, doch kan niet spreken
en maekt gebaerden, die hare
verwarring te kennen geven.*)

R A U G.

Gij besterft... gij besterft, Oude! spreek, spreek
vrij uit, ik zal u niet verraden; maer gij moet
niet liegen.

B 2

M A R T H A.

MARTHA.

Vader Raug!...

RAUG.

Verder... verder... gij zwijgt....

MARTHA.

Ik zal u alles zeggen.... ik heb.... ik heb....
dit kind.... gestolen....

RAUG.

Gestolen?... gestolen?...

MARTHA.

Ja... gestolen....

RAUG, *driftig*.

En wien behoort het meisje toe?

MARTHA.

Dat weet ik niet... Bij den Hemel, dat weet ik
niet! Gij weet, Vader... gij kunt ten minsten wel
denken hoe het bij ons toegaet. Onze grootte en
liefte diefstallen zijn kinderen. Op zekeren avond
ging ik door een dorp; ik ging aen een huisje, om
een stuk brood te vragen; ik vond geen mensch
in het geheele huis, maer zag dit kind in de wieg
liggen; ik nam het op, stak het in mijn bedelzak
en

en nam het mede.... Nu weet gij alles, Vader! Ik ben blijde dat het er nit is — het is mij nu veel ligter; want dit was het, dat mij altijd ontrustte.

R A U G.

Het was dus een boerenkind?

M A R T H A.

Ja, en zeker van een armen boer; het zag er rampzalig uit: het had geen hembd aen het lijf en was in oude lappen gewonden.

R A U G.

Weet gij zeker niet wien het toebehoort?

M A R T H A.

Zeker, zeker niet.... en ik nam mijn schortekleed, waschte het aen de eerste beek en wond er het kind in. En op dat gij zien zoudt, dat ik de waarheid spreek, zij moet een maeltje, van gedaente als een kroontje, tusfchen de schouders hebben.

R A U G.

Goed, als dat zoo is, dan spreekt gij de waarheid.... zoo niet.... Dan, ik ga om mij te overtuigen... Uw Zoon zal zoo bij u zijn.

DE ADELJKE
ZESDE TONEEL.

MARTHA, *en, een weinig later*, HANS.

MARTHA.

Ik kan mij niet begrijpen om wat reden mij de man, op eens, met zulke vragen overvalt. Ik kan evenwel niet bedenken wie hem iets gezegd kan hebben.... Ha, daer komt Hans. Ik moet hem niets laten merken; hij is een eeriijke Jongen, maer zoo dom als een ezel.

HANS.

Goeden dag, Moeder! ik ben blijde dat ik u wederzie.

MARTHA.

Wel ik ook, Jongen! maer nog meer, dat ik hoor dat vader Raug wel met u te vreden is.

HANS.

Ik doe ook alles, wat hij mij zegt; hij is een goed man en geeft volop te eten; maer dat vroeg opstaen — dat vroeg opstaen, dat wil mij maer niet in den kop.

MARTHA.

Eer wij van iets anders spreken, hael uw oude cyter; aen den berg zijn heeren op de jagt; zij heb-

hebben veele honden bij zich en zijn allen te paerd:
als zij hier komen dan valt er wat te verdienen...
Hoor, hoor hoe zij blazen!

H A N S .

Wel jemenij, wat een geweld!.. zie, Moeder!
zie, daer ginder loopt een hert.

M A R T H A .

Ja waerachtig! loop schielijk, schielijk! hael uw
cyter! ik zal mij zoolang in het bosch verfteken...
Het blazen komt nader; loop schielijk!

(Zij verbergt zich.)

Z E V E N D E T O N E E L .

BREITENEK, FREDRIK, DE STALMEESTER.

B R E I T E N E K .

Waer of de Vorst blijft? — Ik wanschte wel te
weten waer of het hert heen is?

F R E D R I K .

Het is dezen weg uit; ik heb het tot hiertoe
naergeespoord; het heeft zich gewend, en de hon-
den gerackten in de war, ik weet niet waerdoor.

B R E I T E N E K .

De duivel mag de honden halen, die in de war
geraken!

Het zijn toch de beste engelfche honden, die ik ken.

BREITENEK.

De besten? — Nu dan wil ik de flegftten wel eens zien! Ga eens hooren of niemand het hert gezien heeft. — Het is hier zoo vol heggen en ftruiken, men waegt hals en been. — Frits! het was niet kwaed, als wij hier wat te drinken hadden; de hitte is ondraeglijk.

(De Stalmeester gaet heen.)

FREDRIK.

Dat was zeker niet kwaed, Heer Jagtjonker! ik ben buiten mijzelven en mijn arm beest is waerachtig als of hij gekookt is; twee vingeren dik ftaet de fchuim op zijn bast.... Ja, de duivel mag weten waer het hert heen is. Ik kan niet meer voord.... Ha! de Stalmeester!

AGTSTE TONEEL.

De vorigen, MARTHA, HANS.

DE STALMEESTER.

Dat verdoemde wijf! zij zoekt naer den genadigen Heer en wil mij daer niet voor aenzien! Dat oude ravenaes! Het is er een, dat beloof ik u.... Zij is een Heidin, geloof ik.

MARTHA.

MARTHA.

Wat anders, Heer Jager?

BREITENEK.

Hebt gij geen hert gezien?

MARTHA.

Ja wel, mijn Heer! op het oogenblik liep er hier een, in vollen ren, voorbij.

BREITENEK.

Waer naer toe?

MARTHA.

Dien weg heen.

BREITENEK.

Dat zal eene goede jacht geven! Hoort, laten wij den Vorst hier verwachten, dan kunnen wij een weinig uitrusten.

MARTHA

Schoone jonge Heer, mag ik u eens goed geluk zeggen? geef mij dan uwe hand... Nu zijt niet bevreesd! Uwe hand maer!

BREITENEK.

Ik heb dorst... Kunt gij mij niet wat bezorgen?
gij hebt zekerlijk geen wijn?

MARTHA.

In het dorp genoeg; maer hier niet.

BREITENEK.

Ik dagt wel dat men hier niets anders dan water
had. Bezorg mij dan water, oude Meerkat!

MARTHA.

Ja, schoone jonge Heer, dat zult gij hebben....
Hans!

BREITENEK.

Wat is dat voor een apengezigt?

MARTHA.

Dat is mijn erfgenaem. — Hans! zeg aen Lilli
dat zij water brengt, maer fris — hoor! regt fris —
en kom toch aenstonds weder.... Zal ik u nu
goed geluk zeggen? jonge Heer!

BREITENEK, *haer de hand gevende.*

Daer, voorzeg mij honderdduizend daelders; die
heb ik noodig.

MARTHA,

MARTHA, *hem in de hand ziende.*

Die zouden u niet nuttig zijn, schoone Heer!

BREITENEK.

Waerom niet?

MARTHA.

Gij zoudtze niet lang bewaren.

BREITENEK.

Vervloekt!... Ha, daer komt dat apengezigt weêr.... maer hij heeft geen water!

N E G E N D E T O N E E L .

De vorigen, HANS.

BREITENEK.

Jongen! hebt gij water?

HANS.

Heb maer een oogenblik geduld, jonge Heer! het zal zoo komen. Het is heel ver onder den berg; het gaet zoo gemakkelijk niet, als gij wel denkt. Wil ik u ondertusfchen wat voorzingen, jonge Heer!

BREITENEK.

Gij zult, naer ik kan merken, een fraeije zanger wezen!

HANS.

H A N S.

Ei, ei! het is toch vrij wat beter als uw brommen op die kromme horens.

B R E I T E N E K.

Laet hooren, jongen! uw domheid bevalt mij.

H A N S.

Daer, Moeder! neemt gij de cyter, ik neem de ller.... Wil ik nu dat liedje zingen, dat mij de koster in het dorp geleerd heeft?

*(Hij zingt.)*B R E I T E N E K, *hem geld gevende.*

Daer....

H A N S.

Ik dank u.

B R E I T E N E K.

Maer het water blijft lang weg.

M A R T H A.

Ha! daer is het net van pas; zij heeft het aan de beste bron gehaald.

TIEN.

TIENDE TONEEL.

De vorigen, LILLI.

FREDRIK.

Duivels! dat is zoo wat!... zie eens, genadige Heer!... dat is nog al de moeite waardig!... zoo vlug als een hert!

BREITENEK.

Waerachtig!... Meisje! geef hier de kruijk!... Dat finaekt goed!... Hoe oud zijt gij, mijn Kind?

LILLI.

Zeventien jaren.

BREITENEK.

Fredrik, dat was een goed jagtjonkersbeetje!... Zij is toch uwe dochter niet? oud Murmeldier!

MARTHA.

Dat hebt gij wel; zij is de dochter van den kolenbrander, die hier woont.

BREITENEK, *sijl tegen Fredrik.*

Maek dat oude wijf weg!

FREDRIK.

Ja, ja!... Moedertje! kunt gij mij niet wat versche melk bezorgen?

MARTHA.

MARTHA.

O Ja; maer niet dan geitenmelk.

FREDRIK.

Dat is hetzelfde, als zij maer versch is!...
Kom Stalmeester!

*(Zij nemen beiden Martha onder den arm
en voeren haer weg. Hans volgt hun
en versteekt zich agter een' boom.)*

ELFDE TONEEL.

BREITENEK, LILLI, HANS, verscholen.

LILLI.

Hebt gij nog meer te bevelen, genadige Heer?

BREITENEK.

Ik dank u, lief Kind! Maer waerom wilt gij
mij verlaten? Wilt gij mij niet eenige oogenblikken
gezelschap houden?

LILLI.

Zeer gaerne; maer die andere Heeren willen
melk hebben, en die kan niemand, dan ik, hen
geven.

BREITENEK.

Laet die maer wachten. *(hij neemt haer bij de
hand)* Is het geen jammer, dat zulk een schoon
kind

kind hier in deze eenzaamheid verscholen blijft!
Wilt gij met mij naer de stad gaen? daer is alles
veel schooner dan hier.

L I L L I .

Ik weet niet dat ik iets in de stad te doen heb.

B R E I T E N E K .

Gij behoeft dan ook niet te werken, lief Kind!

L I L L I .

Niet werken? ik zou onmogelijk zonder werken
kunnen wezen; niets zou mij smaken.

B R E I T E N E K .

Grof brood en melk zal uw voedsel niet meer
zijn: de kostelijkste spijzen, de fijnste lekkernijen
zal ik u laten opdischen; de schoonste kieederen,
van alle kleuren, zult gij dragen.

L I L L I .

Van alle kleuren? ei, ei!

B R E I T E N E K .

o Ja! eene zoo slegte hut zal uwe woning niet
meer wezen: groote kamers en fraeije zalen, met
kostelijke tapijten....

L I L L I .

L I L L I.

Tapijten?... Wat is dat? trekt men die ook aen?

B R E I T E N E K.

Bemide onnoozelheid!... Neen, mijn Kind! dat zijn groote stukken zijden en andere stoffen, waer mede men de muren en vloeren bedekt.

L I L L I.

O Die heb ik gezien, in het dorp, op het slot van den genadigen Heer; maer die zijn, op verre naer, zoo schoon niet als deze velden en bloemen.

B R E I T E N E K.

Die, welken gij hebben zult, zijn veel schooner als die!... Bevalt u mijn voorslag niet?

L I L L I.

Waerom zou hij mij niet bevallen? maer mijn Vader gaet immers met ons?

B R E I T E N E K.

Als hij wil, zeer gaerne! Hij kan bevelen, wat hij begeert! Het zal hem, zoo min als u, aen iets ontbreken.

L I L L I.

Allerbest!... maer wie zal ons dit alles geven?

B R E I -

BREITENEK.

Wie anders dan ik?

L I L L I.

Gij?... en wat zullen mijn Vader en ik u daer-voor doen? Wat moeten wij daer voor werken? want zonder werken moet men niets in de weereld verlangen; dit heeft mijn Vader mij dikwijls gezegd.

BREITENEK.

Werken!... foei, dat doet gij dan niet meer. Uw Vader zal zijne oude dagen in rust doorbrengen, en gij zult niets te doen hebben, dan mij te beminnen.

L I L L I.

U te beminnen? Neen, dat kan ik niet doen! Ik wil alles doen, wat gij begeert: ik wil veel, heel veel van u houden; maer beminnen!... neen, dat niet! Gij zijt een voornaem Heer en ik een arm meisje! Gij kunt toch niet met mij trouwen; wat zou het mij dan baten, of ik u al beminde?

BREITENEK.

Trouwen?... Kan men dan elkanderen niet beminnen zonder te trouwen? Geloof mij, mijn Kind! getrouwde lieden beminnen elkander het minst.

C

L I L L I.

L I L L I.

o Zwijs toch! Wel dat is slegt! Man en vrouw moeten elkanderen beminnen; want daertoe zijn zij getrouwd. Mijn Vader beminde mijne Moeder zeker ook, anders had hij haer niet genomen.

B R E I T E N E K.

Geloof mij, lief Kind! het trouwen is een hatelijk gebruik — ik trouw nooit.

L I L L I.

En toch wilt gij dat ik u beminnen zal! dat is toch zonderling!... o Neen, behoud al uwe schoone dingen; en al waert gij ook een Koning en al hadt gij drie kroonen op, dan was mij Hans nog liever als gij: die wil met mij trouwen en heeft ten minsten een goed hart, en dat hebt gij niet. Mijn Vader heeft niet te vergeefs gezegd, dat men bij voornamen zelden een goed hart vindt. Hij heeft wel groot gelijk!... ik zal....

*(Zij wil gaen.)*B R E I T E N E K, *haer tegenhoudende.*

Hoor toch nog eens!

L I L L I.

Ach neen!... laet mij gaen!... laet mij los, mijn Heer!.. gij drukt mij de hand aen stukken!..

B R E I-

BREITENEK.

Meisje! wees immers geen kind!... kom....
kom.... geef mij een zoen, kleine Feeks!

*(Hij doet alle pogingen om haer te omhelzen;
zij sloot hem terug. Hans komt ondertus-
schen, met een grooten knods gewèpend, ten
voorschijn.)*

HANS.

Loop, Lilli! loop.... loop!...

TWAELFDE TONEEL.

BREITENEK, HANS.

HANS.

Wat wilt gij doen? mijn Heer! spreek op!

BREITENEK.

Karel, wat durft gij u vermeten?... Weet gij
wel wie ik ben?

HANS.

Wie gij zijt? dat is hetzelfde! al waert gij de
duivel!... maer raek dat meisje niet meer aen,
of ik zal u de herzens inflaen.

BREITENEK.

Holla! Jagers!

C 2

DER.

D E A D E L I J K E
D E R T I E N D E T O N E E L.

*De vorigen, FREDRIK, DE STALMEESTER,
eenige Jagers.*

B R E I T E N E K.

Neemt dezen karel in bewaring!...

*(Hans neemt de vlugt — de Jagers
loopen hem naer.)*

F R E D R I K, *buiten adem.*

De schurk is ons toch ontloopen!... Wat hadt
gij toch met hem voor?

B R E I T E N E K.

Ik amuzeerde mij een weinig met dat meisje;
daer sprong die schurk van achter den boom ten
voorschijn, met een grooten knods bij zich; ik
geloof dat hij mij met één slag zou hebben dood-
geslagen, zoo gij niet gekomen waert.

F R E D R I K.

Die zot! hij was mooglijk jaloers. Hij moest
eenigen tijd bij onze groote heeren in de stad gaen
schoolliggen, dan zou hij leeren dat het geene
mode meer is jaloers te wezen.

B R E I T E N E K.

Frits! gij moet mij dat meisje bezorgen, het
koste wat het wil; zij moet de mijne wezen.

F R E -

F R E D R I K .

Hoe ver zijt gij met haar gekomen?

B R E I T E N E K .

o, Zij is zoo eenvoudig als schoon!

F R E D R I K .

Ja, ik kan wel denken dat zij zich niet op een halven wenk verstaet, zoo als onze dames aen het hof; maer zop veel te beter; laet mij maer begaen!... Ik hoor waldhorens — daer zal de Vorst komen!... ja, daer is hij.

V E E R T I E N D E T O N E E L .

*De vorigen, DE VORST, Jagtgevolg.**(De Vorst slijgt achter het toneel van het paerd.)*

D E V O R S T .

Hoe lang zijt gij al hier geweest? mijn lieve Breitenek!

B R E I T E N E K .

Haest een half uur, uwe Hoogheid!

D E V O R S T .

Hebt gij niets van het hert vernomen?

Het is dien weg uit.

DE VORST.

Stalmeester! neem eenig volk en zie dat gij het wedervind.

VIJFTIENDE TONEEL.

DE VORST, BREITENEK, *Gevolg.*

DE VORST.

Ik wil hier wat uitrusten, het is zoo warm, ik ben buiten mijzelfven. — Wat is dat voor eene hur?

BREITENEK.

Het is de woning van een' kolenbrander, genadige Heer!

DE VORST.

Die man woont schoon! Zulk eene wildernis zou mij ook behagen; hier ben ik nog nooit geweest. — Blaest, Jagers! blaest! Wij zullen heden toch bezwaerlijk iets opdoen en stil naer huis moeten rijden... Zou die man wel versche melk hebben?

BREITENEK.

Ja, uwe Hoogheid!

D E V O R S T , *tegen een Jager.*

Ga en vraag het.

B R E I T E N E K .

Uwe Hoogheid rijdt ook altesterk; ik ben altijd bevreesd voor uwen hoogedelen persoon.

D E V O R S T .

Uwe zorg moet toch niet groot geweest zijn, mijn lieve Breitenek! anders had gij geen half uur, en mooglijk langer, uitgerust, zonder u te bekommeren waer ik zijn mogte.

B R E I T E N E K .

Ik had uwe Hoogheid uit het gezigt verloren, en.....

D E V O R S T .

Geene hofkomplimenten, Heer Jagtjonker! Zeg alleen, gij waert zoo moede, dat gij naer rust verlangde, dan hebt gij u genoeg verontschuldigd. Mij dunkt, gij moest mij nu al kennen, en weten dat ik die gestudeerde verdedingen niet lijdén kan: minder hofkomplimenten en wat meerdere zedigheid in uw gedrag, dat is het eigenlijk, waerdoor gij u bij mij bemind zoudt maken.

B R E I T E N E K .

Uwe Hoogheid.....

Daer op het oogenblik, dat ik den berg wilde afrijden, hoorde ik weêr klagten over u; nog het oude gebrek! Kunt gij dan geen meisje, dat er wat wel uitziet, met vrede laten? Wat heeft u mijn brave pachter te Brommendael gedaen, dat gij zijne dochter zocht te verleiden? foei, schaem u! Het doet mij leed, dat gij de nagedachtenis van uwen vader zoo weinige eer aendoet; dat gij u den naem van Breitenek onwaardig maekt. Ik waerschouw u, Jonker! laet ik geene laegheid meer van u hooren, anders zal de vesting..... Maer wat is dat voor een geweld? Er wordt om hulp geschreeuwd!

ZESTIENDE TONEEL.

De vorigen, HANS. (Hans wordt, tusſchen Fredrik en eenige Jagers, op het toneel gebragt.)

DE VORST.

Wien brengt gij mij daer?

BREITENEK.

Genadigſte Heer! het is een heiden, die zich regen mij op het ondeugendſte vergrepen heeft.

DE VORST.

Dan zult gij er zeker aanleiding toe gegeven hebben.... Brengt den jongen nader!

HANS,

H A N S , *knielend.*

Ach, mijn Heer! heb toch medelijden met mij; het is mijne eigen schuld; ik was te jaloers!... Ach, ik bid u, laet mij toch leven! ik ben de eenige zoon mijner moeder.

D E V O R S T .

Gij waert te jaloers, zegt gij? sta op, arme Jongen! — Heer Jagtjonker, waerover hebben wij daer zoo even gesproken? Sta op, Jongen! Wat heeft u die Heer gedaen?

H A N S .

Ach, genadige Heer! laet mij toch leven! (*Ter zijde*) die is veel beter als de andere. (*De Vorst heft hem op.*)

D E V O R S T .

Spreek op, Jongen! Wat heeft u die Heer gedaen? Spreek vrij; daer zal u geen leed geschieden.... Daer is mijne hand.

H A N S .

Ach, genadige Heer! Lilli, de dochter van den kolenbrander, die in die hut woont, was daer straks bij dezen Heer, en ik stond achter dien boom; zoo lang als Lilli vriendelijk tegen hem was,

was, hield ik mij stil, schoon het mij veele moeite deedt; maer hij wilde haer kusschen, en dit wilde zij niet toestaen: toen dacht ik, kom, Lilli mogt het te zwaer krijgen, en ik sprong van achter den boom ten voorschijn en liep naer dezen Heer; maer ik wist niet wie het was; ik heb hem niet gekend!

DE VORST.

Gij deedt braef, goede Jongen!... Heer Jagtjonker, weder eene kuur van uw aerd. Maekt gij ook gebruik van het ellendig vooroordeel onzer tijdgenoten, dat het een' man van uwe geboorte en rang geoorloofd is, ijdere baldadigheid ongestraft te begaen, welke hij in alle anderen, van minderen rang, zoo onbarmhartig straft? Indien dat zoo zij, dan heb ik reden u te verfoeijen. Men roepe den kolenbrander met zijne dochter hier, doch men verzwijge wie ik ben: de arme lieden mogten bevreesd zijn.

ZEVENTIENDE TONEEL.

De vorigen, DE STALMEESTER, Jagers.

DE STALMEESTER.

Uwe Hoogheid! wij hebben het hert; al uw volk is bijeen — alles wacht uw genadig bevel.

D E V O R S T .

Laet het loopen. Het is zoo heet, en menschen en paerden lijden te veel. Laet de paerden terstond wegbrengen, ik wil te voet gaen.

(Breitenek wil verrekken.)

Neen, Heer Jagtjonker! blijf! uw bijzijn mogt bij het onderzoek noodig wezen.

A G T T I E N D E T O N E E L .

D E V O R S T , B R E I T E N E K , F R E D R I K .

R A U G , *eenige Jagers.*

D E V O R S T .

Is dat de man?

F R E D R I K .

Ja, uwe Hoogheid!

D E V O R S T .

Treed nader, goede vriend! waer is uwe dochter?

R A U G .

Ach, mijn Heer! Na zulk eene ontmoeting en hetgeen daer uit ontstaen is, zal men het arme verschrikte meisje ligt verontschuldigen. Zij was te weinig in de bedriegerij der groote weerd ervaren, om den afgrond te kunnen zien, welken
men

men voor hare voeten geopend had; en had ik hem haer niet afgeschilderd, zij ware veelligt daer in verzonken! doch ik zeg te veel; ik spreek mischien tegen den verleider.

D E V O R S T.

Neen, mijn Vriend!... Hoe, Heer Jagtjonker! nog meer op uwe rekening?

R A U G.

Gij schijnt er deel in te nemen, mijn Heer!

D E V O R S T.

Ja, ik neem er deel in, mijn Vriend!

R A U G.

Zeker zijt gij het niet, die laeg genoeg waert om een onschuldig braef meisje te bedriegen?

D E V O R S T.

Heer Jagtjonker, ik raed u van hier te gaen; ik wil u voor verlegenheid sparen; ik merk wel, het voorgevallen met dien jongen valt niet in uw voordeel uit.... laet hem vrij en vertrekt allen; ik wil een oogenblik met dezen braven man alleen wezen.

NE-

NEGENTIENDE TONEEL.

DE VORST, RAUG.

RAUG.

Vergeef het mij, mijn Heer! met wien heb ik de eer te spreken?

DE VORST.

Met een eerlijk man. Wie gij ook zijn moogt, mijn Vriend! verhael mij, zonder vrees, de belediging, die dit jong en onbezonnen mensch uwe dochter heeft aengedaen.

RAUG.

Mijn Heer! het is zeer lang geleden, dat ik met personen van uwen rang gesproken heb; maer uw zachtmoedig gelaet is mijn borg, dat gij een edel hart bezit, en dit maekt mij vrijmoedig: dit meisje is mijne dochter niet, maer eene verlaten ouderlooze wees, welke ik, in deze eenzaamheid, heb opgevoed. Zij is zoo goedhartig als onschuldig. Die Heer begeerde een weinig waters; zij bragt het hem; hij deedt haer verscheiden voorslagen, die dit arm, onnozel kind niet begreep, tot hij eindlijk eenige vrijpostigheid meende te gebruiken. Die jonge heiden had zich achter een boom verscholen en zag alles aen. Toen hij begreep dat het meisje het te kwaed kreeg, sprong

sprong hij voor den dag, en gaf daerdoor het meisje gelegenheid tot vluchten; hij zelf ontliep de jagers, die hem wilden vatten, en verstak zich in een hollen boom; hij werd echter van hen ontdekt en hier gebragt, zoo als u bekend is.

DE VORST.

Dat is eene slechte handelwijs; maer gij zult vergoeding hebben.

R A U G.

Waertoe dat, mijn Heer! Ik zou haest zeggen, men moest de boosheid niet meer in de weerd straffen: men kan haer toch niet uitroeijen en de straffen maken haer alleen kwaedaerdiger en gevaerlijker.

DE VORST.

Gij hebt ongelijk; dan zou de weerd rasch een moordhol worden.... Hebt gij ook eigen kinderen?

R A U G.

o God!.... Ik heb kinderen gehad!.... verschoon, mijn Heer! verschoon mijne aendoening!

DE VORST, *terzijde.*

Hier steekt wat achter! De man spreekt zoo wel; zijn gelaet heeft edele trekken; hij is zeker geen

geen gemeen arbeider. (*overluid*) Hoe lang hebt gij hier gewoond? brave Grijsaerd!

R A U G .

Zedert zeventien jaren, mijn Heer!

D E V O R S T .

Hoe oud zijt gij?

R A U G .

Niet zoo oud als mijne grijze hairen teekenen; ik ben eerst tweeënvijftig jaren.

D E V O R S T .

Eerst tweeënvijftig jaren — en zoo grijs?

R A U G .

o Mijn Heer! kommer en ellenden maken oud voor den tijd.

D E V O R S T .

Gij hebt dan kommer? — gij zijt ellendig? o! vertrouw mij uwe ellende! Mooglijk..... o hoe zoude ik mij verheugen, als ik uwe ellende konde doen eindigen.

R A U G .

Daertoe zijn menschelijke krachten te zwak! laet mij — laet mij, mijn Heer! het geheim mijner ellende mede in het graf nemen!

D E

DE VORST.

Neen, neen, ik moet het weten; schenk mij uw vertrouwen, mijn Vriend! open mij uw hart; stort al uw kommer in dezen boezem uit! Ik bezweer u, beken het mij! Gij werd gewis niet geboren in dien stand, waerin gij u thans bevindt?

R A U G, *bewogen.*

Neen, mijn Heer! neen, ik werd in dien stand niet geboren!

DE VORST.

O, Ik bid u, verder!... verder!

R A U G.

Ik weet niet wolk eene onwederstaenbare stem mij mijn geheim afdwingt! Zoudt... maer neen, gij kunt mij niet misleiden. Gij zijt bewogen, en hij, die over de ellenden van een ongelukkigen bewogen is, kan geen bedrieger wezen. Doch vergun mij, mijnen naem en de namen van hen, die deel aen mijn ongeval hebben, te verzwijgen; dit konde hun en mij nadeelig zijn.

DE VORST.

Wat gij wilt! wat gij wilt! Voldoe alleen mijn ongerust hart; het is vol van verwachting!

R A U G.

R A U G.

Ik ben afkomstig uit een der aanzienlijkste huizen in Duitschland; ik was in dienst van een groot Vorst, die mij het opzigt over zijnen oudsten Prins, tien jaren oud, aenbetrouwd had. De Hemel weet en is mijn getuigen, met welk eene liefde, met welk eene zorg ik, twee jaren lang, dit kind heb opgevoed. De Vorst zag met vermaak, met hoe veel nuts ik aen het hart van zijnen zoon arbeidde en beloonde mij met zijne gunst. Zijne genade, die mij, boven alle andere hovelingen, den voorrang gaf, verwekte mij rasch benijders, die mij bij hem verdacht zochten te maken; doch alle hunne snoode pogingen waren vruchteloos, tot eindelijk.... o mijn Heer! beef over den helschen aanslag!... men vond vergif in de chocolade, die den Vorst, bij het ontbijt, werd voorgezet.

D E V O R S T.

o God! ik sidder!

R A U G.

Ik werd met deze zwarte boosheid beticht; ik werd in de gevangenis geworpen en, zonder dat men mij verhoorde, of tijd tot mijne verdediging liet, ter dood gedoemd. (*Hij wischt zijne tranen af.*)

D

DE

DE VORST, *terzijde.*

Mijn bloed verstijft... zoo hij het ware!...
(Overluid) Spreek verder! Hoe kwaemt gij weg?
 hoe ontsnapte gij het gevaer?

R A U G.

De eenige vriend, dien ik nog had, vond middel om den Cipier mijner gevangenis omtekoopen. Begunstigd van de duisternis des nachts, vluchtte ik in het gebergte. Verscheiden weeken waren eenige wilde wortelen en eikels mijn voedsel. Nadat ik bijna tot vertwijfeling gebragt was, maekte ik onverwacht kennis met eene heidin; zij bragt mij bij een kolenbrander, die hier woonde; deze brave man gaf mij werk en beminde mij als zijn zoon. Hij leefde nog eenige maenden na mijne komst en stierf in mijne armen. Hij maekte mij erfgenaem van deze hut en de omliggende bergen. Hier leefde ik bijna zeventien jaren kommerlijk, van mijner handen arbeid; maer beveiligd voor de vervolgingen mijner vijanden. Verwijderd van de kwade weereld, weet ik niet, wat, sedert dien tijd, in dezelve is voorgevallen.

DE VORST.

Ik brand van verlangen!.. Gij hebt eene vrouw —
 gij hebt kinderen gehad?... Waer zijn die?

R A U G.

RAUG, *zuchtende.*

Dat is mij onbekend! zekerlijk zijn zij gelukkiger dan ik! Vroeger tot hare bestemming geroepen, zullen zij in deze weereld niet meer naer gerechtigheid smachten. In den tijd dat ik gevangen was, beviel mijne vrouw van eene dochter, en stierf van schrik, toen zij hoorde dat het doodvonnis over mij was uitgesproken. Verder weet ik niets.

DE VORST, *terzijde.*

God! hij is het!... hoe, hoe kan ik mij bedwingen!

RAUG.

Gij hebt het begeerd! ik heb u mijn schriklijk lot verhaeld. Ik heb, ik zie het in uwe oogen, ik heb u smart veroorzaekt... Ik verlaet u; wij hebben beiden een oogenblik noodig om te bedaren.

DE VORST.

Blijf! — nog één vraag: Waerom vervoegt gij u niet bij den Vorst?

RAUG.

Hoe kunt gij mij dat raden? Zal ik den dolk tegen mijzelven wetten?

DE VORST.

Zoo echter uwe onschuld aen den dag ware?

D 2

RAUG.

R A U G.

Mijn Heer! woont gij in de groote weerd, en is u nog onbekend dat men zelden de onschuld gerechtigheid laet wedervaren; maer dat men haer verfinoort?

D E V O R S T.

Indien gij reeds geregtvaardigd waert?

R A U G.

Dan zal men mij beklagen — en dat is het al!

D E V O R S T.

Zoo nu die Vorst niet meer leefde? Zoudt gij van zijn zoon niet iets beters te verwachten hebben?

R A U G.

Van den Erfprins? alles! zeker alles, zoo zijn hart ook niet bedorven en vergiftigd is.

D E V O R S T.

Ingevalle het nog onbedorven ware, zoudt gij dan, uit liefde voor hem, niet weder in de weerd terugkeeren?

R A U G.

Voor hem? voor hem wil ik mijne rust, mijn leven, alles opofferen! Met deze verzwakte handen
wil

wil ik nog voor hem de wapens opvatten, en God danken als deze grijze kop voor hem door-
korven word.

DE VORST.

Kom dan aen mijn kloppend hart, mijn Vriend!
mijn Raedsman!

RAUG.

Hoe! gij zoudt....

DE VORST.

Ja, ik ben het! Ik ben uw voedsterling, wiens
ziel gij het goddelijk gevoel van menschlijkheid en
gerechtigheid het eerst hebt ingeprint. Bedenkt gij
u nog? Heb ik dan niets meer, waeraen gij mij
herkennen kunt?

RAUG.

Ik weet het niet, uwe Hoogheid!

DE VORST.

Ik ben sedert veertien dagen op mijn jagtslot
Wildenau, dat niet ver van hier ligt; ik jaegde dit
uit. Ach! hoe dank ik het hert, dat mij op de-
zen berg voerde, waer ik anders nimmer gekomen
zoude wezen. Bedenk u niet meer, ik zal u over-
tuigen: Kent gij deze medaille, met het opschrift:
Deugd en Gerechtigheid, die gij mij op mijn ver-
jaerdag schonkt? Zie, ik draeg haer op mijn hart,

opdat mij deze leer nooit uit mijne gedachten zoude gaên.

RAUG, *zich voor zijne voeten werpende.*

Ik durf niet meer twijffelen, mijn Vorst!

DE VORST.

Wat doet gij?... Om 's hemels wil, sta op! Ik moest voor uwe voeten vergifnis bidden, voor al de onregtvaardigheid, die mijn vader, misleid door booze raedgevers, u heeft aengedaen.

RAUG.

Ik weet niet of ik waek of droom — ik ben mij zelf niet meer — de vreugd overstelpt mij; ik ben als iemand die blind was en onverhoeds het zonlicht aenschouwt. ô Mijn Vorst! verhael mij, bid ik, alles, alles!

DE VORST.

De snoode, die mijn vader, door vergif, van kant wilde helpen, is ontdekt geworden en heeft zijn leven op het schavot geëindigt. Het was een van zijne kamerdiënaers, die, onder het verhoor, alles ontdekt heeft. Uwe onschuld was dus zonneklaer, doch gij waert nergens te vinden. o Hoe meenige zucht — hoe meenig traen heeft uw noodlot mijn vader op zijn sterfbed afgeperst!

RAUG.

R A U G .

Maer, uwe Genade! mijne kinderen? die zullen
waerschijnlijk niet meer leven?

D E V O R S T .

Uw zoon leeft en is in mijn dienst; maer uwe
Emilia, die hare ongelukkige moeder het leven
kostte, van haer kan ik niets anders zeggen, dan
dat men haer op het land besteed heeft. ~ Toen
men u onschuldig verklaerd had en gij niet te vin-
den waert, liet mijn vader uw George naer zijnen
staet opvoeden. Na dat hij eenige jaren bereikt
had, maekte mijn vader hem Page, mooglijk tot
zijn ongeluk. Voor Emilia zou op dezelfde wijze
gezorgd zijn geworden; doch toen men haer van
hare voedster terug vorderde, zeide deze, zij was
gestorven.... Holla Jagers! (*tegen een Jager*)
De Jagtjonker! Mijn Vriend! Hij moet ook deel
aen mijne vreugde hebben, offchoon ik mij voor-
genomen had hem, tot zijne verbetering, een tijd
lang, van mij te verwijderen.

T W I N T I G S T E T O N E E L .

De vorigen, BREITENEK, Gevolg.

B R E I T E N E K .

Beveelt uwe Hoogheid wegterijden?

D 4

D E

DE VORST.

Treed nader, Heer Jagtjonker! Voelt gij niets, bij de beschouwing van dezen eerwaardigen man?

BREITENEK.

Eerbied voor zijn ouderdom, uwe Hoogheid!

DE VORST.

Anders niets?... Ik voer u in de armen van uwen regtschapen Vader, wien nijd en vervolging, sedert zeventien jaren, in deze wildernis verdreven hebben. Hij is het!... geloof mij, het is uw Vader!

R A U G.

Mijn Zoon! mijn George! kom aen mijn hart! Ja, gij zijt het! gij zijt mijn Zoon! Mijn hart bevestigt hetgeen de Vorst zegt.

BREITENEK.

Mijn Vader?...

DE VORST.

Ja, uw Vader! Zoek u, van dit oogenblik af, hem waardig te maken; doch wees gelukkiger dan hij was!

BREI-

BREITENEK.

Uwe Hoogheid!.... mijne verwondering....
mijne verwarring....

DE VORST.

Zullen welhaest, bij u, in kinderlijke vreugde
veranderen, en ik hoop, mijn lieve Breitenek!
dat het voorbeeld van uwven braven Vader en de
goede aenleg van uw hart mij voortaan zullen be-
vrijden van u te moeten berispen; integendeel hoop
ik, dat gij mij gelegenheid zult geven om te bewij-
zen, dat ik de vriend van uw vader en dus ook
de uwe ben.

BREITENEK.

Uwe Hoogheid! ik kan geene woorden uitbren-
gen! mijn hart is te vol — laten deze stomme tran-
nen genoeg zijn!

EENENTWINTIGSTE TONEEL.

De vorigen, LILLI, HANS.

(Lilli komt schielijk en trekt Raug aen zijn rok.)

LILLI.

Vader!... Vader!...

RAUG.

Ha, zijt gij het!... wat is het? wat wilt gij?

D 5

LILLI.

LILLI.

Weet gij wel met wien gij spreekt?

R A U G.

Nu, met wien denkt gij wel?

LILLI.

Met den Vorst. De Jagers hebben het mij gezegd, Vader!... Ach! daer is die booze Heer weêr; daer staet hij!

D E V O R S T.

Zie, Breitenek! de onschuld ontvlucht u. Vrees niets, lief Kind! het doet dezen Heer leed, dat hij u beledigd heeft. Wilt gij het hem vergeven?

LILLI.

Ja, ja! ik vergeef gaerne.

D E V O R S T.

Hoor eens hier, lief Meisje! Zeg mij eens opregt, hebt gij uw Vader waerlijk lief?

LILLI.

Wien zoude ik anders liefhebben?

D E V O R S T .

Als dees man uw vader niet ware, zoudt gij hem dan evenwel liefhebben?

L I L L I .

Als hij mijn vader niet ware?... dat is wonderlijk gesproken; ik versta u niet.

D E V O R S T .

Welaen, ik zal duidlijker spreken: dees man is uw vader niet; geloof mij, Meisje! het is de vader van dezen Heer — niet de uwe.

L I L L I .

Dan zoude ook die Heer mijn broeder zijn, en het zou mij waerlijk leed doen als hij mijn broeder ware.

R A U G .

Lieve Lilli! ik ben indedaed uw vader niet; gij zijt maer een aengenomen kind! Genadige Heer! ik zoude eene misdaed begaen, als ik u iets verzwegg, dat mij zwaer op het hart ligt: Lilli is een gestolen kind. — Ik vernam dit eerst heden.

D E V O R S T .

Een gestolen kind!

L I L L I .

LILLI, *bitterlijk beginnende te schreijen.*

Een gestolen kind!

RAUG.

Ja, genadige Heer! Dezelfde heidin, die mij in mijne ballingschap bijstond, bedreef deze daed.

DE VORST.

Dezelfde?... leeft zij nog?

RAUG.

Ja, genadige Heer! zij is niet ver van hier — in mijne hut.

DE VORST.

Laet haer komen! ik wil haer spreken.

(Raug vertrekt.)

TWEEENTWINTIGSTE TONEEL.

De vorigen, behalven RAUG.

LILLI.

Ach, mijn Vader! — hij wil mijn vader niet meer wezen! wat zal ik nu doen? Gestolen! — van elk verlaten! Ach, hoe schriklijk is mijn lot! Kon ik hem meer liefde betoonen dan ik altoos gedaen heb? Waerom zoude hij mij dan verstooten? o, Ik moet hem vader noemen — hij moet mijn vader wezen! In de geheele weerd kon ik
geen

geen beter vader vinden; heete, bittere tranen zal ik schreijen, tot hij weder zegt, dat Lilli zijn kind is! Genadige Heer, bid met mij dat hij mijn vader blijft, anders moet ik sterven.

DE VORST.

Dit meisje maakt mij tot in de ziel bewogen.... Breitenek, hoe kost gij.... doch ik wil er niet meer aen denken.

DRIEENTWINTIGSTE TONEEL.

De vorigen, RAUG, MARTHA, HANS.

HANS.

o Wee! o wee! Nu is het ook met mijne moeder gedaen!

LILLI.

Ach, mijn Vader!

RAUG.

Hier is zij, genadige Heer! Met moeite bragt ik haer hier.

DE VORST.

Vrouw! waer hebt gij dit kind gestolen? Bedenk u niet!... Het is tot uw geluk. (*Terzijde*) Mischien.... laet ons niet te vroeg oordeelen.

MARTHA.

MARTHA.

In.... in.... in....

DE VORST.

Het moet er uit, of het zal u berouwen.

MARTHA, bevend.

In.... in Bloemenveld, uwe Vorstelijke Majesteit!

LILLI.

Ik ben verloren!

DE VORST.

In welk huis?

MARTHA.

In een boerenhuis, het zesde huisje van den gemeenen weg.

DE VORST.

Spreekt gij de waarheid?

MARTHA.

Het is zoo waer, als dat Lilli een mael, gelijk een kroontje, tusfchen de fchouderen heeft.

DE VORST.

Heeft zij dit lidteeken tusfchen de fchouderen? Emilia Breitenek heeft dit lidteeken, zoo als ik dikwijls gehoord heb.

RAUG.

R A U G.

Lilli heeft zulk een maeltje.

L I L L I.

Hemel! het is waer!

D E V O R S T.

Vriend! dan is zij uwe dochter!

R A U G, *haer omhelzende.*

Lilli!... mijne Emilia kom aen mijn hart!

L I L L I.

Zoo zijt gij dan toch mijn Vader?

D E V O R S T.

Ja, gij zijt Emilia, die ik als een kind, van mijn speelgeld, onderhouden heb; niemand wist daervan dan mijn kamerdienaer. — Breitenek! Wat ben ik gelukkig! Ik geef mijn vriend eer en staet, ik geef hem zijne kinderen weder! Doch zijne gemalin!... maer o! die is gelukkiger dan wij allen!

R A U G.

Genadigste Heer! ik ben mij zelf niet meer!
Verschoon mij, verschoon mijne verwarring!

D E

Mijn vriend! Getrouwe Breitenek! keer weder met mij naer het hof. Wij zullen niet vergeten, dat deze vrouw uwe weldoenster en haer zoon de beschermmer van uwe dochter was.... Jagers! gij moet alle moeite aanwenden, om het hert, dat wij gejaegd hebben, levend te krijgen; ik zal het een zilveren halsband laten aendoen, waerop de geschiedenis van dezen dag gegraveerd moet staen. Hier zal ik een gedenkteeken laten bouwen, en deze hut, uwe voormalige vrijplaets, mijn dierbare Leermeester! zullen wij dikwijls bezoeken, en hier de wegen der Voorzienigheid bewonderen. Slijt in het vervolg uwe oude dagen in rust! Wees mijn vriend, mijn vader, mijn raedsmann! o Hoe noodig heeft een Vorst een raedsmann, die zijn ware vriend is!

E I N D E.

der
en,
de
gij
dat
het
de
en.
en
bare
en
ren.
ees
hoe
zijn

Handwritten signature or name in cursive script, possibly reading "G. B. de Vries".

